

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2023-698

27.9.2023

If Skadeforsikring NUF

Bygning - innbo (kombinert)

Merutgifter ved påbud fra offentlig myndighet—sumbegrensning – fal. § 2-1.

Sikrede krevde erstatning fra foretaket etter at et bygg han eide ble totalskadet i brann. Bygget var brannforsikret med en standard bygningsforsikring. I anledning erstatningsoppgjøret var partene enige om at de offentlige påleggene ved gjenoppføring av bygningen oversteg kr 1 000 000, og foretaket påberopte seg ansvarsbegrensningen i vilkårspkt. 3.2.3 på kr 1 000 000 for merutgifter ved påbud fra offentlig myndighet. Sikrede bestred at foretaket kunne påberope seg denne ansvarsbegrensningen fordi den ikke var fremhevet i forsikringsbeviset eller på annen måte, og han heller ikke ble informert om den ved tegning. Foretaket avviste dette og hevdet denne begrensningen falt utenfor det som skulle fremheves i beviset, og at det hadde oppfylt sin informasjonsplikt. Nemnda kom til at foretaket kunne påberope seg ansvarsbegrensningen, herunder at det ikke var noe krav om at denne begrensningen skulle fremheves i forsikringsbeviset. Nemnda kom videre til at foretaket ikke hadde brudd informasjonsplikten i fal. § 2-1.

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om dekning for merutgifter ved "påbud fra offentlig myndighet".

Sikredes bygg ble totalskadet i brann 7.4.20. Bygget var brannforsikret med standard bygningsforsikring med forsikringssum/forsikringsverdi angitt som "fullverdi" og regulert av vilkår BYG2-2, GEN2-5 og særvilkår S-006. Det var bl.a. utstedt et forsikringsbevis 20.3.19 for perioden 1.5.19 t.o.m. 30.5.20 og et nytt 8.1.20 for perioden 6.1.20 t.o.m. 30.4.20. I det som ble utstedt 20.3.19 var det bl.a. angitt at bygningen benyttes som permanent bolig, har bruttoareal 360 kvm, byggeår 1904, to boenheter, tre bad, delvis utleid, har innredet rom under bakkeplan, er fast bebodd og normalt godt vedlikehold.

BYG2-2 pkt. 3.2.3 om merutgifter ved "Påbud fra offentlig myndighet" fastslår at "*Erstatningen er begrenset til 1 000 000 kroner*".

Etter brannskaden ble det avholdt skjønn for å fastsette erstatningen. I tilleggsrapport av 19.1.23 til skjønnet angis at partene var enige om at de offentlige påleggene ved gjenoppføring av bygningen oversteg kr 1 000 000. Sikrede bestred at foretaket kunne påberope seg ansvarsbegrensningen på kr 1 000 000 som fulgte av vilkårspkt. 3.2.3, og innsendte 26.4.23 klage til Finansklagenemnda.

Sikrede krever full dekning for meromkostninger for offentlig påbud og anfører at foretaket ikke kan påberope seg ansvarsbegrensningen på kr 1 million. Begrensningen er ikke fremhevet i forsikringsbeviset eller på annen måte, og sikrede ble heller ikke informert om den ved tegning. Foretaket er pliktig til å fremheve de viktigste bestemmelsene og sentrale begrensninger i forsikringsbeviset. Det er ikke tilstrekkelig at de inntas i vilkårene. Sikrede viser til

forsikringsavtalen (fal.) § 3-1 andre ledd, og hevder det kun utgjør minimumsregler, jf. Bull "Forsikringsrett" (2008) s. 165. Det følger av § 3-1 tredje ledd at foretaket ikke kan påberope seg vilkåret siden han ikke var kjent med det – selv om han hadde mottatt dem. Hva som er viktige og sentrale begrensninger må bero på en konkret og individuell vurdering, og han mener foretaket plikter å oppdatere informasjon ved fornyelse, jf. fal. § 3-3. Etter hvert som bygget blir eldre og nye TEK-krav kommer til, blir det stadig viktigere å fremheve den aktuelle begrensningen. Foretaket skulle rådet sikrede til å bytte forsikring til et produkt uten begrensningen. Sikrede har fullverdiforsikring uten beløpsbegrensning, og Bull, Forsikringsrett, 2008, s. 446 sier at "Ved fullverdiforsikring utgjør forsikringssummen det beløp som det til enhver tid vil koste å gjenoppføre en tilsvarende bygning". Unntaket i vilkårspkt. 3.2.3 er vanskelig å finne frem til og å forstå, og medfører betydelige ekstrakostnader som viser at vilkåret strider mot formålet med fullverdiforsikringen.

Sikrede viser til Rt. 2008 s. 720 som gjaldt en kollektiv personforsikring hvor begrensninger i forsikringen fulgte av vilkårene, men ikke var inntatt i forsikringsbeviset, og hvor Høyesterett kom til at vilkåret ikke var fremhevet tilstrekkelig i forsikringsbeviset.

Brosjyrene If viser til inneholder ikke konkrete opplysninger om forbeholdet i pkt. 3.2.3, men kun generelle opplysninger om at superforsikringen dekker flere typer skader, og at maksimale forsikringsbeløp er høyere på mange områder. Sikredes standarddekning var en fullverdiforsikring, hvor forsikringssummen skal dekke det som det "til enhver tid vil koste å gjenoppføre en tilsvarende bygning". Han hadde derfor ingen oppfordring til å kjøpe en dyrere forsikring. Vilårene pkt. 3.2.3 sier ikke at det omfatter endring i TEK-krav og kommunens krav, og det krever derfor kunnskap om TEK-standard og kommunes rett til å sette omfattende vilkår for byggetillatelse for å forstå dette.

Forsikringsforetaket avviser ytterligere ansvar og anfører at det følger av vilkårspkt. 3.2.3 om "Påbud fra offentlig myndighet" at erstatningen er begrenset til kr 1 000 000. Foretaket viser til at fal. § 3-1 (tidligere § 2-2) gir anvisning på hva som skal inntas i forsikringsbeviset og bestrider at begrensningen i pkt. 3.2.3 skal fremheves i beviset. Foretaket anfører at begrensningen ikke er en sikkerhetsforskrift, jf. fal. § 3-1 bokstav c, ikke representerer en vesentlig begrensning i dekningen i forhold til det en forsikringstaker kan forvente, og at henvisningen til Rt. 2008 s. 720 ikke er relevant, idet den gjelder personforsikring.

Foretaket viser til at sikrede i flere år før skaden fikk tilsendt gjeldende forsikringsvilkår hvor begrensningen fremgikk, og at det i forsikringsavtalen i årene 2017 til 2020 fremgår under punktet om "Våre forsikringer" informasjon om at man bl.a. kan velge mellom standard- og superdekning. Sikrede mottok dokumentet "Vi informerer" tilknyttet forsikringsdokumentene ved fornyelser i 2015 og 2016, og det stod der bl.a. under hovedpunktet "Alternative forsikringer og tilleggsdekninger" om "SUPERFORSIKRING – vårt aller beste tilbud", og at "Med Super forsikring er man dekket mot flere typer skader samtidig som maksimale erstatningsbeløp er høyere på mange områder sammenlignet med standard dekningen". Det fremgår her at superforsikring har høyere forsikringsbeløp på flere områder, at sikrede ble gitt informasjon om at det er forskjeller mellom standard- og superforsikring på flere punkter, men det ikke må informeres om alle forskjellene.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om foretaket kan påberope seg ansvarsbegrensningen på kr 1 000 000 for merutgifter ved "påbud fra offentlig myndighet".

Sikredes forsikring har følgende klausul om "Påbud fra offentlig myndighet":

Merutgifter til skadeutbedring av bygning forsikret i If når merutgiftene skyldes endrede tekniske krav til bygningen i henhold til lov eller offentlig forskrift.

Kravet må gjelde den skadde del av bygningen og være en direkte følge av skaden. If kan kreve at man søker å utnytte de dispensasjonsmuligheter som ligger i Plan og Bygningsloven.

Forsikringen omfatter også nødvendige merutgifter

- til utbedring av den skadde del av bygningen eller gjenoppføring av bygningen.
- til grunnundersøkelser og fundamentering ved gjenoppføring av bygning.
- som ikke direkte vedrører byggearbeidet, men som er en betingelse for at bygningen tillates gjenoppført på samme byggetomt.

Unntatt er utgifter ved påbud som myndighetene hadde hjemmel til å gi selv om skaden ikke hadde inntruffet.

Erstatningen er begrenset til 1 000 000 kroner.

Sikrede hevder foretaket ikke kan påberope seg ansvarsbegrensningen på kr 1 000 000 fordi det ikke er fremhevet i forsikringsbeviset eller på annet måte, og fordi han ikke kjente til begrensningen før skaden oppsto.

Skaden oppsto 7.4.20 og er derfor regulert av forsikringsavtaleloven slik den lød før lovendringen 18.2.22, som trådte i kraft 1.7.22. De relevante bestemmelsene er da fal. § 2-1 første ledd og § 2-2:

§ 2-1 første ledd. (informasjon i forbindelse med tegningen)

I forbindelse med tegningen av en forsikring skal selskapet i nødvendig utstrekning legge forholdene til rette for at forsikringstakeren kan vurdere forsikringstilbudet. Herunder skal det gi opplysninger om det er vesentlige begrensninger i dekningen i forhold til det forsikringstakeren med rimelighet kan vente er dekket under vedkommende forsikring, om alternative dekningsformer og om tilleggsdekninger som det markedsfører. Gjelder tegningen flere forsikringer, skal det opplyses om premien for hver av forsikringene.

[...]

§ 2-2. (forsikringsbevis)

Så snart avtalen er inngått og det er bestemt hvilke vilkår som skal gjelde for forsikringen, skal selskapet gi forsikringstakeren et skriftlig forsikringsbevis som fastslår at avtale er inngått, og som henviser til vilkårene. Sammen med beviset skal selskapet gi forsikringstakeren disse vilkårene.

I forsikringsbeviset skal selskapet fremheve:

- a) om det har forbeholdt seg at ansvaret først skal begynne å løpe når første premie er betalt, jf § 3-1 første ledd,
- b) hvilke forbehold det har tatt om begrensning av ansvaret i forbindelse med endring av risikoen, jf §§ 4-6 og 4-7,
- c) hvilke sikkerhetsforskrifter det har fastsatt. Selskapet kan henvise til sikkerhetsforskrift gitt av andre hvis det er rimelig å kreve at forsikringstakeren kjenner til innholdet. I forsikringsbeviset skal det opplyses at selskapet på forespørsel vil gi forsikringstakeren et eksemplar av den forskriften det er henvist til,
- d) frist for å gi melding om forsikringstilfellet, jf § 8-5 første ledd,
- e) retten til å kreve nemndbehandling etter § 20-1, eller andre liknende ordninger som er etablert for å løse tvister.

Har selskapet forsømt sin plikt til å gi informasjon i samsvar med annet ledd bokstavene a til d, kan det bare påberope seg vedkommende bestemmelse dersom forsikringstakeren eller sikrede likevel var kjent med vilkåret.

Fal. § 2-1 regulerer foretakets informasjonsplikt før forsikringsavtalen ble inngått, mens fal. § 2-2 gir bestemmelser om hvilken informasjon foretaket plikter å gi når avtalen er inngått.

Sikrede anfører at ansvarsbegrensningen skulle vært inntatt i forsikringsbeviset. Fal. § 2-2 lister opp en del vilkår som skal være fremhevet i forsikringsbeviset. De ansvarsbegrensningene

bestemmelsen refererer til gjelder risikoendringer etter fal. § 4-6 og § 4-7, samt sikkerhetsforskrifter etter fal. § 4-8. Det er ikke noe krav i denne bestemmelsen om at beviset skal fremheve beløpsmessige begrensninger i de forskjellige tilleggsdekningene som avtalen inneholder.

Sikrede anfører at det i forsikringsbeviset under "VIKTIGE BEGRENSNINGER" er fremhevet vilkår inntatt i BYG2-2 pkt. 6.4.1 til 6.4.7, men ikke begrensningen i pkt. 3.2.3. Pkt. 6.4.1 til 6.4.7 er sikkerhetsforskrifter som iht. fal. § 2-2 bokstav c skal inntas i forsikringsbeviset. Påbudsdekningen er ikke en sikkerhetsforskrift.

Sikrede har også vist til Rt. 2008 s. 720. Høyesterett kom i denne dommen til at et vilkår om karenstid ikke var fremhevet tilstrekkelig i forsikringsbeviset og vilkåret ble satt til side. Spørsmålet her var imidlertid om karenstid etter fal. § 19-10 for kollektiv forsikring skulle tas inn i forsikringsbeviset på linje med karenstid etter fal. § 13-5, som ifølge daværende fal. § 11-2 bokstav b skulle stå der, og dette er en helt annen problemstilling.

Spørsmålet blir derfor om foretaket har oppfylt sin informasjonsplikt etter fal. § 2-1 og om sumbegrensningen på kr 1 000 000 utgjør en "vesentlige begrensning i dekningen i forhold til hva forsikringstakeren med rimelighet skulle forvente", evt. om foretaket i tilstrekkelig grad har lagt forholdene til rette for at forsikringstakeren kunne vurdere forsikringstilbudet.

En bygningsforsikring omfatter i utgangspunktet reparasjonsutgifter knyttet til skade på bygning. Merutgifter til dekning av offentlige pålegg er ikke en sentral del av denne forsikringen, men fremstår som en tilleggsdekning. Dekning av slike utgifter medfører at bygget blir oppgradert til en høyere teknisk standard, og innebærer slik sett en forbedring som i utgangspunktet ikke omfattes av forsikringen. Begrensningen på kr 1 million må sees i lys av dette. At en slik tilleggsdekning har en sumbegrensning kan derfor ikke seg selv regnes som en "vesentlig begrensning". Det er heller ikke fremlagt informasjon som tilsier at sikrede skulle ha en rimelig forventning om et høyere ansvarsbeløp for denne dekningen. Det er helt vanlig at foretakene tilbyr denne delen av dekningen med en begrenset forsikringssum selv om begrensningens utforming varierer noe. Sikrede henviser til at han har fullverdiforsikring, men denne klausulen er ikke relevant her. Fullverdiforsikring betyr at foretaket har risikoen for at forsikringssummen tilsvarer forsikringsverdien slik at sikrede ikke er underforsikret, men sier ikke noe om hvilke tapsposter forsikringen omfatter og i hvilken utstrekning sikrede er dekket for tekniske oppgraderinger.

Det forhold at sikrede ikke var klar over begrensningen, og at det vil påføre ham en økonomisk belastning han ikke var forberedt på da han tegnet forsikringen, er ikke avgjørende. Sikrede fikk tilsendt vilkårene sammen med årlige fornyelser av forsikringsavtalene og kunne satt seg inn i dem.

Foretaket har forklart at det gjorde sikrede kjent med at det også hadde en bedre dekning kalt "Super" via informasjonen det sendte ham sammen med forsikringsavtalene i perioden 2015–2020. Informasjonen angir bl.a. at "Super" ga dekning mot flere typer skader og høyere maksimale erstatningsbeløp på mange områder. Nemnda kan ikke se noe grunnlag for at foretaket hadde en særskilt plikt til å kontakte sikrede og informere ham nærmere om forskjell på standard- og superdekningen, herunder med hensyn til dekningen for merutgiftene ved påbud fra offentlige myndigheter.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Foretaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (selskapsrepresentant) og Alexander Venås (forbrukerrepresentant).